

Skötselplan för naturresevatet Ryda

SKÖTSELPLAN FÖR RYDA NATURRESERVAT

Skötselplanen gäller utan tidsbegränsning. En översyn bör göras senast inom 10 år för att bedöma behovet av revidering. Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen 2006. Planförfattare har varit Mikael Hagström & Annika Forsslund.

A. ALLMÄN BESKRIVNING	3
Administrativa data om naturreservatet	3
2. Syfte, föreskrifter och skäl för beslut	4
3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden.....	4
3.1 Naturbeskrivning	4
3.2 Historisk och nuvarande markanvändning	4
3.3 Områdets bevarandevärden	4
3.4 Källuppgifter	5
B. PLANDEL	6
1 Syfte med naturreservatet.....	6
2 Disposition och skötsel av mark	6
2.2 Skötselområden	6
Åtgärder	7
2.3 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder.....	8
När.....	8
2.4 Jakt	8
2.5 Utmärkning av reservatets gräns	9
3. Tillsyn.....	9
4. Dokumentation och uppföljning.....	9
4.1. Dokumentation och inventeringar	9
4.2. Uppföljning	9
5. Finansiering av naturvårdsförvaltningen.....	9
5.1 Finansiering av naturvårdsförvaltningen.....	9
6 Kartbilaga	10

Bilagor

1. Servitut A
2. Nyttjanderättsvägar till reservatet

A. ALLMÄN BESKRIVNING

Administrativa data om naturreservatet

Reservatets

benämning: Ryda naturreservat

REG-DOS NR: 1001747

Beslutsdatum: 2006-05-03

Län: Östergötland

Kommun: Kinda

Areal: 18,6 ha

Land:	16,3 ha
Vatten:	2,2 ha
<u>Produktiv skog</u>	15,7 ha

Naturtyper: (Natura 2000-habitat 9010, Västlig taiga) 16,0 ha

Barrskog	4,3 ha
Ädellövrik rasbrant	12,3 ha
Lövträdklädd betesmark	0,6 ha

Prioriterade bevarandevärden

Naturtyper	Ädellövskog
Arter/grupper	Lavar, mossor, svampar, insekter
Strukturer/funktioner	SV-brantskog

Övrigt:

Natura 2000 Området är Natura 2000 område; kod SE0230313
Ledningsrätt Forsaströms Kraft AB, Box 258 597 26 Åtvidaberg

Naturvårdsförvaltare: Länsstyrelsen Östergötland

Lägesbeskrivning: 6 km SO om Oppeby kyrka
Vägbeskrivning: Rydas naturreservat nås bäst från söder ifrån grusvägen mellan Björkfors och Hycklinge.

2. Syfte, föreskrifter och skäl för beslut

(se reservatsbeslut)

3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden

3.1 Naturbeskrivning

Ryda naturreservat ligger ungefär 2 km söder om Björkfors knappa två mil öster om Kisa. Området är ca 19 ha stort och utgörs av sydvästsidan av ett berg klätt med naturskogsartad blandskog. I norr gränsar området mot Mörtviken i sjön Åsunden. Måktiga branter vätter mot sydväst. Nedanför dessa växer blandskog med stort inslag av ek och asp och skogen ovanför branten består av gammal tallskog.

Skogen i området är rik på gamla träd av gran, tall, asp, ek och björk. Död ved förekommer av flera trädslag och området utgör en viktig miljö för flera krävande insekter, fågelarter, vedsvampar och lavar.

Området ingår i det europeiska nätverket för skyddsvärd natur, Natura 2000.

3.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Området består till största delen av branta sluttningar som påverkats mycket lite av mänskligt brukande. I söder finns emellertid några små ytor som tidigare utnyttjats som ängs- och åkermark (se skötselområde 5 och 6). I sen tid har även en del av skogen betats (se skötselområde 5).

3.3 Områdets bevarandevärden

A. Biologiska bevarandevärden

Kärlväxter

Den del av skogen som ligger ovanför rasbranten är ganska mager och har en typisk barrskogsflora dominerad av blåbär, kruståtel och lingon medan branten och dess nedre delar är betydligt rikare tack vare hydrologin och tillgången på mullrik jord. Här finns inslag av lundväxter som blåsippa, gullviva, vårärt, vippärt, vätteros och någon entstaka tandrot.

Lägre flora

Skogen i och nedanför branterna hyser en rad krävande mossor och lavar tack vare tillgången på substans med rätt ljus och luftfuktighet. De flesta av dessa är knutna till ek och asp. Här finns bland annat de rödlistade arterna lunglav, västlig njurlav, grå skärelav, gammelekslav, skuggorangelav, gul dropplav och svampen rutsinn. Andra krävande arter som finns här är guldpuddrad spiklav, gulvit blekspik och skuggblåslav samt asphättemossa. På klipporna kan man hitta de sällsynta lavarna brokig tagellav och norrlandslav. De få lövträden i nordvända branter i området hyser den mer humida lavfloran där bland annat lunglav, bårdlav och västlig njurlav ingår.

Fågelfauna

Spillkråka, göktyta, gröngöling, större och mindre hackspett utnyttjar området mer eller mindre regelbundet. Inga riktade inventeringar har dock gjorts av fågelfaunan.

Insekter

Det vedlevande insektslivet i området är rikt tack vare på den rika tillgången på död ved och hålträd. Vid en liten undersökning med fönsterfällor 2003 påträffades inte mindre än 14

rödlistade arter. Smalknäppare och rödhalsad vedsvampbagge tillhör kategorin sårbara (VU) medan orange rödrock, större svampklobagge, mindre svampklobagge, brunhuvad spolbagge, bandad albrunbagge, svartbrun brunbagge, ekgrenbrunbagge, gulröd smalhalsbock, *Plegaderus caesus*, *Nemadus colonoides*, *Gastrallus immarginatus*, *Triplax rufipes* och *Stephostethus alternans* alla tillhör kategorin missgynnade (NT).

B. Geologiska bevarandevärden

Bergets västra sida utgörs av en mäktig förkastningsbrant med en ca 30m hög lodyta och blockrik morän nedanför. Berggrunden i området består av ögongranit. Denna dramatiska topografi är karakteristisk för regionen. Bergets sydväst vända läge bidrar genom sin värmeakumulerande förmåga till ett gynnsamt klimat. Topografin ger rörligt markvatten och mullbildning i svackor och skrevor vilket underlättar för näringsgynnade och värmeälskande arter. Blockmarken och branten ger förutom en svårbrukad skog och därmed underlättad skoglig kontinuitet, varierande habitat på liten yta naturliga och ljusluckor i skogen.

C. Kulturhistoriska bevarandevärden

Området består till största delen av branta sluttningar som påverkats mycket lite av mänskligt brukande.

D. Intressen för friluftslivet

Området kan bjuda på en fin naturupplevelse och en vacker utsikt, men på grund av den svårtillgängliga topografin bedöms inte området få någon större betydelse för friluftslivet.

3.4 Källuppgifter

- Nyckelbiotopsinventering: Naturvärdesobjekt 070660091. Nyckelbiotop 070660081. Skogsvårdsstyrelsen 1998. Utdrag ur nyckelbiotopsinventeringen.
- Geologisk karta, Kisa nr 149, SGU 1913.
- Häradskartan, Kinda härad. 1874-1881.
- Natura 2000-databasen, SE0230313.

B. PLANDEL

1 Syfte med naturreservatet

Syftet med skyddet är att området ska bidra till att bevara de för lövrik naturskog typiska arterna som lever i trakten. Den döda veden och de gamla träden är de viktigaste elementen för arterna knutna till väsltig taiga. Området ska få utvecklas fritt mot ett urskogsliknande stadium med så mycket död ved och så mycket gamla träd som möjligt.

2 Disposition och skötsel av mark

2.2 Skötselområden

Reservatet är indelat i 7 skötselområden; 1) Brantskog, inget eller måttligt skötselbehov 2) F d hygge, fri utveckling 3) Tallskog, fri utveckling 4) Granskog, fri utveckling 5) Lövskog som sköts i mån av tillgång på betesdjur 6) Fd åkerglänta 7) Sjö.

Skötselområde 1

Areal: 12 ha

Beskrivning

Området består av en brant sluttande gammal blandskog med inslag av rasbranter, lodytor och block. Lövinslaget är stort. Området är bitvis rikt på död ved. I kanten mot åkern står några större ekar.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Området ska utveckla sina naturskogsqualitéer genom att lämnas för fri utveckling.
- Skötselområdet ska bibehålla samt utveckla de naturvärden som finns knutna till urskogsartad lövrik naturskog d v s Västlig taiga.
- Arter som är knutna till gamla träd och död ved ska fortleva på lång sikt och helst öka i sin utbredning eller populationsstorlek i trakten. Bland arter som indikerar en gynnsam bevarandestatus är mindre hackspett och rutsinn lämpliga att följa upp.
- Mängden gamla träd och grov död ved i olika nedbrytningsstadier ska öka så mycket som möjligt utan att aktiva åtgärder sätts in. I slutändan innebär detta att 30-40 % av virkesförrådet kommer bestå av död ved.

Åtgärder

Inga åtgärder bedöms nödvändiga. Möjligen kan en försiktig röjning göras av de träd som växer in i kronorna på de grövre ekarna som står utmed åkerkanten.

Skötselområde 2

Areal: 0,3 ha

Beskrivning

Området består av en oplanterad hyggesyta med enstaka äldre lövträd, några hasselbuskar samt uppslag av lövsly.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Området ska utvecklas mot en lövrik naturskog.
- Mängden gamla träd och död ved i olika nedbrytningsstadier ska öka så mycket som möjligt utan att aktiva åtgärder sätts in.

Åtgärder

Inga åtgärder bedöms nödvändiga.

Skötselområde 3

Areal: 3,5 ha

Beskrivning

Äldre tallskog med ganska stort inslag av 150-åriga träd. En mindre fläck har brunnit under nittiotalet men äldre brandspår finns i hela området. Död ved förekommer ganska sparsamt.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Området ska utvecklas till en urskogsliknande tallskog rik på gamla träd och död ved.
- Mängden gamla träd och grov död ved i olika nedbrytningsstadier ska öka så mycket som möjligt utan att aktiva åtgärder sätts in. I slutändan innebär detta att 30-40 % av virkesförrådet kommer bestå av död ved.
- All död ved lämnas inom skötselområdet. Träd som faller över kulturlämningar och gångstigar får flyttas, dock ej bort från skötselområdet.

Åtgärder

Inga åtgärder bedöms nödvändiga.

Skötselområde 4

Areal: 2 ha

Beskrivning

Området består av grandominerad barrskog med inslag av tall och i de nedre delarna ek och asp. Här finns en del riktigt gamla granar samt en hel del granlågor. På en gammal ek i branten växer krävande lavar som lunglav och västlig njurlav.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Skötselområdet ska bibehålla samt utveckla de naturvärden som finns knutna till naturskogsartad barrskog.
- Alla arter knuta till denna miljö ska öka sin utbredning inom området.
- Mängden gamla träd och grov död ved i olika nedbrytningsstadier ska öka så mycket som möjligt utan att aktiva åtgärder sätts in. I slutändan innebär detta att 30-40 % av virkesförrådet kommer bestå av död ved. Sannolikt kommer lövandelen att ligga på ungefär 10 % av virkesförrådet.

Åtgärder

Inga åtgärder bedöms nödvändiga.

Skötselområde 5

Areal: 0,6 ha

Beskrivning

Området består av en betad gles lövskog där det finns ett inslag av äldre lövträd (ek, björk och asp), några hasselbuskar samt uppslag av lövsly. Små flikiga ytor har historiskt utnyttjats för åkerbruk.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Området ska antingen utvecklas mot en lövrik naturskog eller fortsätta vara en gles betad lövskog/trädklädd hagmark med så mycket gamla träd och död ved som möjligt.

Åtgärder

Sly behöver röjas förutsatt att hävden fortsätter. I annat fall lämnas området för fri utveckling med undantag för att sly närmast de äldre ekarna röjs bort.

Skötselområde 6

Areal: 0,1 ha

Beskrivning

Liten glänta som tidigare varit åker. I gläntan ligger ett flyttblock och invid detta växer en gammal grov sälg.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd

- Området ska lämnas att sakta växa igen med naturlig succession.
- All död ved lämnas inom skötselområdet.

Åtgärder

Inga åtgärder bedöms nödvändiga.

Skötselområde 7

Areal: 2,1 ha

Beskrivning

Området består av sjöyta (en vik av Åsunden).

Parkering & information

Parkeringsplats kommer att samnyttjas med Valö bad- och festplats.

En eller flera informationsskyltar med beskrivning av naturreservatet på tre språk samt en skylt med gällande föreskrifter ska tas fram. Skyltarna ska placeras vid parkeringsplatsen samt vid lämplig plats intill reservatsgränsen.

Parkeringsplatsen kommer även användas för samlad information om alla naturreservat i omgivningen.

Om behov av annan parkeringsplats skulle uppstå, kan en mindre anläggning göra i anslutning till reservatet på plats som utses vid tillfället.

2.3 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Prioritet
Vård kulturlämningar	Kontinuerligt		2
Hävd	Kontinuerligt	Omr 5	2
Röjning av igenväxning	Kontinuerligt om hävd	Omr 5	2
Uppföljning av kvalitetsmål	Var 5-10e år	Samtliga områden	2
Uppföljning av skötselområde	Var 5-10e år	Samtliga områden	1
Tillsyn av föreskrifter	Årlig	Samtliga områden	2
Parkering & information	initialt	Valö bad- & festplats	1

2.4 Jakt

Jakt är tillåten inom hela området. Älgdragare för fällt vilt får användas med stor försiktighet. Markskador p g a körning ska undvikas.

2.5 Utmärkning av reservatets gräns

Utmärkning av reservatsgränsen ska utföras av naturvårdsförvaltaren enligt svensk standard SIS 031522 och enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

3. Tillsyn

För närvarande bedöms ingen speciell tillsynsman behövas inom reservatet. Tillsyn av reservatet skall ombesörjas av Länsstyrelsen.

4. Dokumentation och uppföljning

Skötseln av naturreservatet ska ske på ett sådant sätt att önskat resultat uppnås till lägsta möjliga kostnad. Effekterna av utförda skötselinsatser måste därför alltid följas upp. Uppföljningen ska sedan ligga till grund för förändringar av skötselmetoder och revidering av skötselplanen.

4.1. Dokumentation och inventeringar

Inga särskilda inventeringar planeras i dagsläget inom reservatet.

4.2. Uppföljning

4.2.1. Uppföljning av bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Uppföljningen skall ske enligt fastställda metoder som används inom miljöövervakning nationellt eller regionalt eller i samband med Natura 2000. Lämpliga parametrar för uppföljning i reservatet är hur arealen av naturtyperna, och hur dess ingående strukturer och funktioner, förändras. Målsättningen med uppföljningen är att kunna se om uppställda bevarandemål enligt skötselplanen uppfylls och för att fastställa om gynnsam bevarandestatus för utpekade arter och habitat enligt Natura 2000 erhålls i Naturanätverket.

4.2.2 Uppföljning av effekter av skötselåtgärder

En uppföljning av naturvärdenas utveckling ska ske i de områden där åtgärder genomförs. Genomförandet av skötselplanens åtgärder skall följas upp så att den genomförda skötseln leder till att bevarandemålen uppfylls på sikt.

5. Finansiering av naturvårdsförvaltningen

5.1 Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Alla i planen redovisade åtgärder bekostas av offentliga medel. Även andra finansiärer, exempelvis fonder eller stiftelser, kan bli aktuella. Dessa medel skall i så fall administreras av Länsstyrelsen. Eventuella intäkter från gagnvirke tillfaller Staten.

6 Kartbilaga

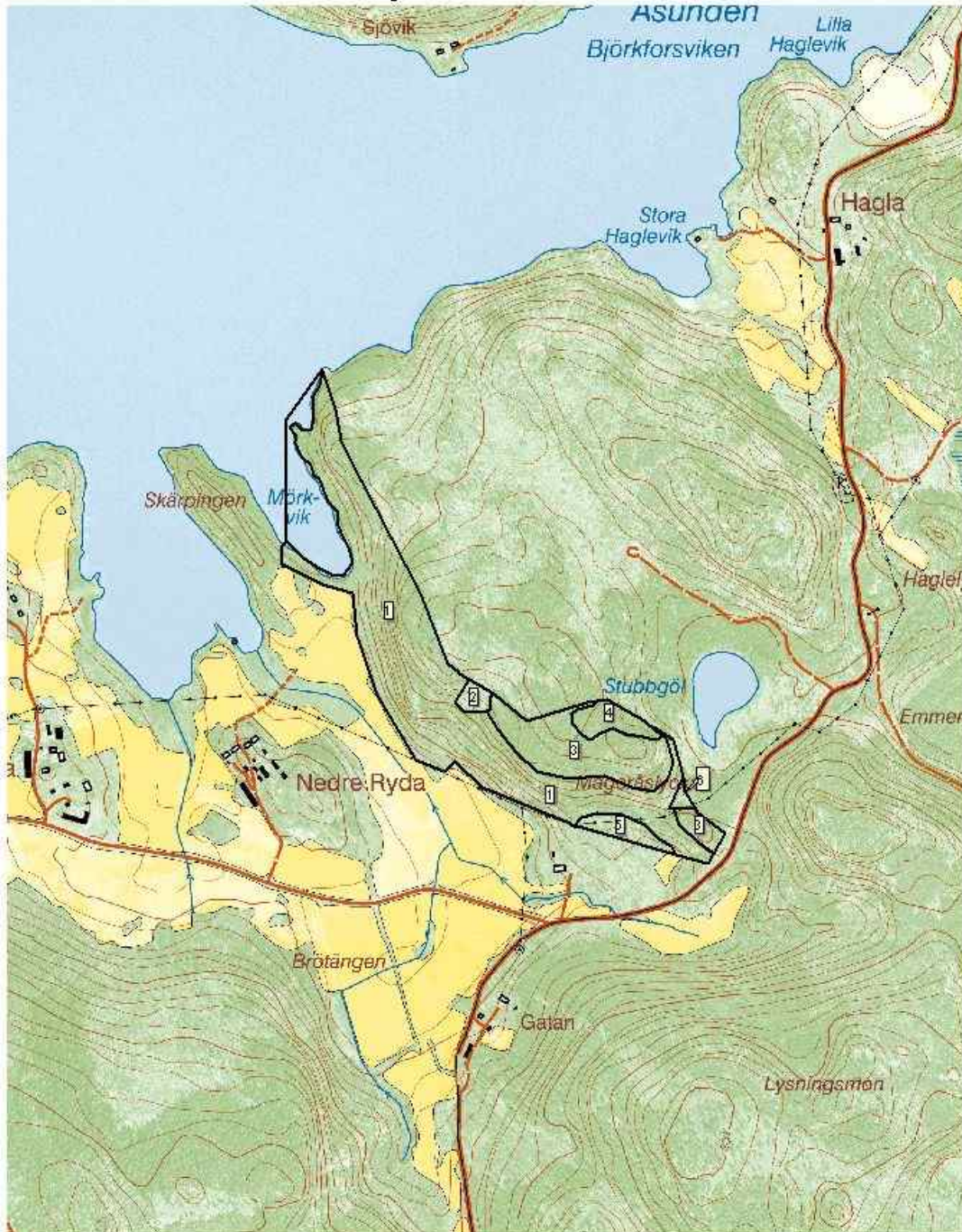
Bilaga 1

Översiktskarta Ryda naturreservat

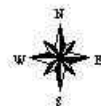
© Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

Skötselområden Ryda naturreservat

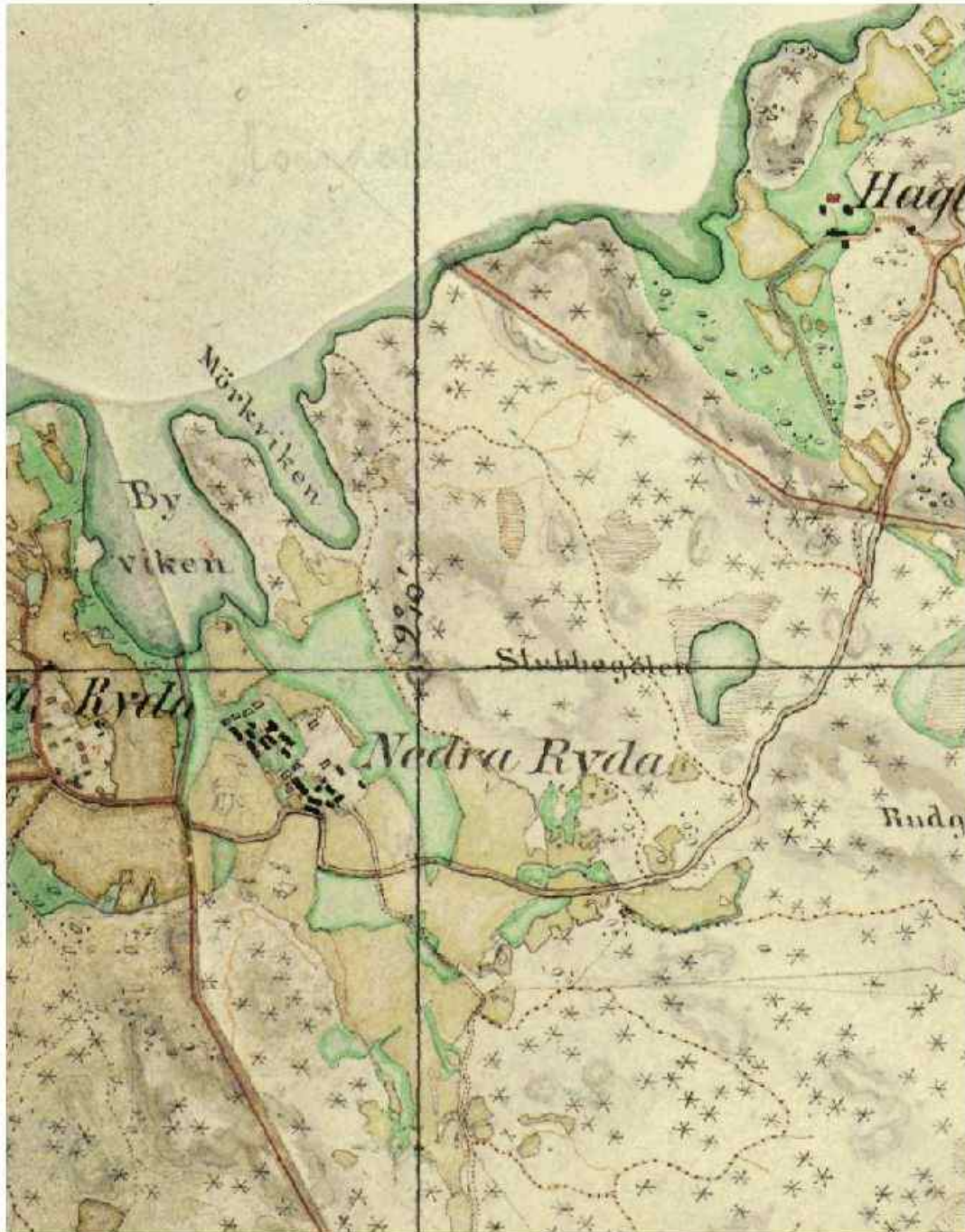

1:10000

 Skötselområdesgränser

Häradskarta Ryda naturreservat

1:10000

